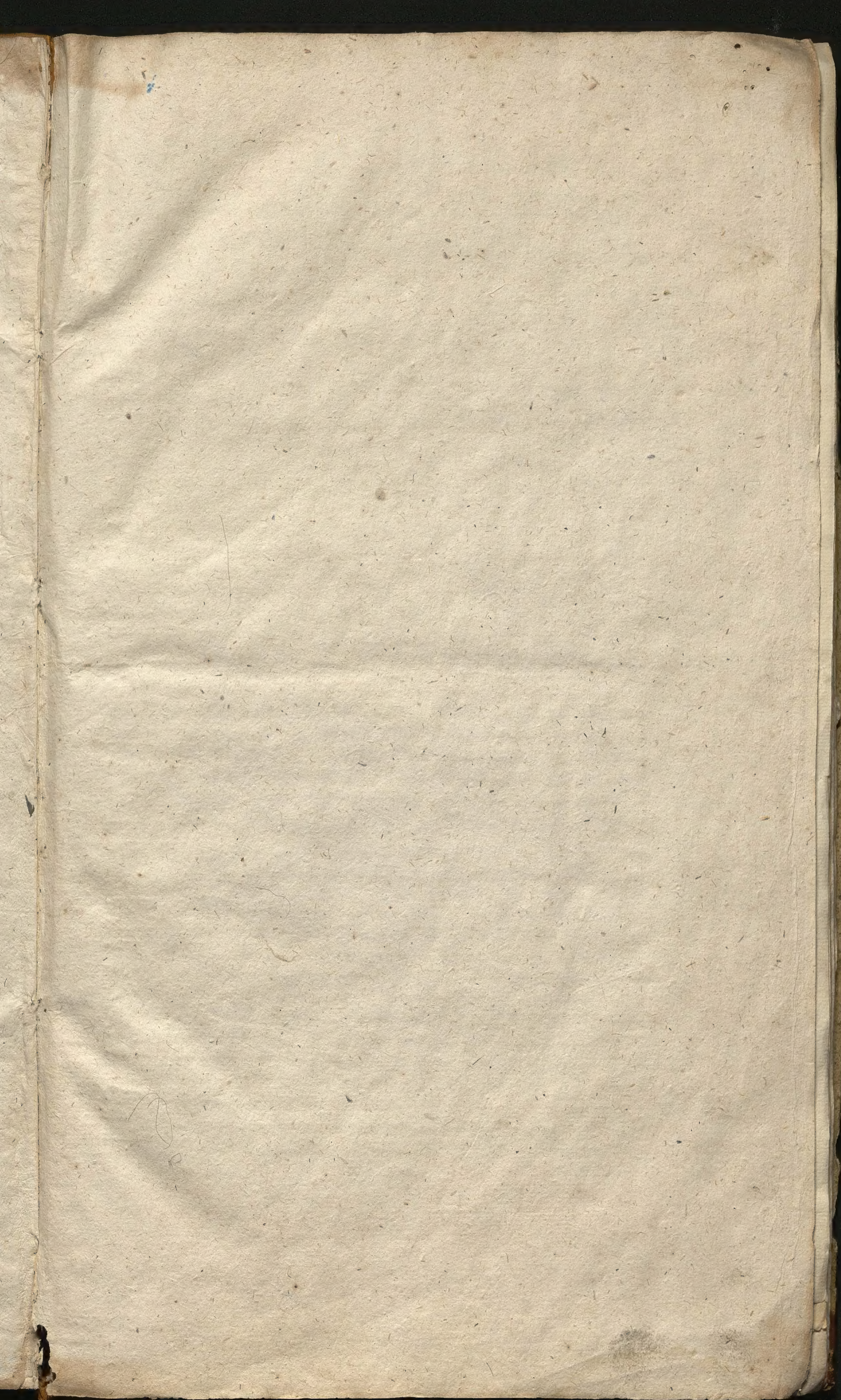



V
B
J
C



Sacræ Regiæ Majeſtatis Boruſſiæ

DECLARATIO

Reipublicæ Polonorum Confœderatæ exhibita a Legate Plenipotentiario Illuſtriſſimo Dno. DE BENOIT in Comitiis Regni Ao. 1766. habitis.

Quod Diſſidentes tam Evangelicæ quam Græcæ Confeſſionis libertate, nullis fere limitibus circumſcripta per bina Sæcula in Polonia uſi, omniumque Jurium quæ Civibus & Membris liberæ hujus gentis competunt, participes fuerint, & hiſtoriarum monumenta tradunt, & Polonorum leges, & Conſtitutiones docent. In Conventu demum Confœderationis Ao. 1716. habito, odium Religionis tantum invaluit, ut inimici & perſecutores Diſſidentium inter belli tumultus articulum Conſtitutionis Regni adjicerent, dictis Diſſidentibus valde perniciosum. Quamvis vero magis cordati Proceres & complures etiam Epiſcopi Conſilium hoc plane improbarent, Rex quoque Auguſtus II. Solemni Declaratione Diſſidentibus caviſſet, Articulum hunc juri eorum priſtino haud derogaturum; attamen ex illo tempore dura premuntur fortuna,

neque

DEKLARACYA

Nayiaſnieyſzego Krola Jmści Pruſkiego, przez Miniſtra Jegoż Pełnomocnego JMść Pana DE BENOIT do Nayiaſnieyſzey z Konfederowaney Rzptey Polſkiey na Seymie roku 1766. zanieſiona.

Ieſt to, tak przez Hyſtorią iako y przez Konſtytucie Polſkie, gruntownie dowiedzioną rzeczą, że Diſſidentes y Grekowie przez dwa niemal Wieki, nie tylko nieograniczoney Wolności Religii ſwych, lecz y wſzelkich Praw ktore do Obywatela y do Członkow rownie w Narodzie wolnym urodzonych należą Uczeſtnikami bywali. Dopiero na Seymie roku 1716. Duchow niektorych zapalonych Zarliwość prześladuiąca, umiała zażyć y pozytkować z nieſzczęśliwego na ow czas Zamieſzania, gdy w Konſtytucye Seymowe przeciwko Zdaniu y Niedozwalaniu zdrowſzey Narodu Części y ſamych nawet Biſkupow Artykuł wielce Dyſſydentom wtrąciła ſzkodliwy: a lubo Nayiaſnieyſzy Krol Imść Auguſt II. nieodwłoczną uczynił Deklaraciią, iako Artykuł ten, Praw dawnieyſzych Diſſidentom ſłużących uſzczerbiać nie miał, iednakże od tychże czaſow w takim ięczą Uciemiężeniu, że przez nie, wſzyſtkie w Iedności Wiary z niemiż zoſtaiące do politowania wzruſzone Potencye, y do roznych dotąd iednak daremnych w Przywroceniu y wſparciu Onychze nakłonione Spoſobow.

Nayia-

neque ejus malignitatem, licet ſingulæ ejusdem Religionis Poteſtates, miſericordia ductæ, omnem in eorum favorem moverint lapidem, eluctari potuerunt. Sereniſſimus Boruſſorum Rex, Majorum Suorum hac in parte veſtigia premens, non poteſt, quin cum Auguſtiſſima Ruſſorum Imperatrice, aliisque Poteſtatibus, eandem ſententiam habentibus, juncto ſtudio Sereniſſimæ Polonicæ Reipublicæ Juſtitiam eum in finem imploret, ut Diſſidentes Græcique ab oppreſſione, ſub qua laborant liberentur; Sponſio Pacis Olivenſis, cujus Compaciſcens fuit Fridericus Guilielmus Elector, Majeſtati ſuæ jus tribuit imo legem imponit exigendi, ut Diſſidentes Juribus, quæ eis ex dicta pace & conſtitutionibus Regni Poloniæ competunt, non diutius priventur. Temporis mutati rationes ſpem præbent, momentum jam adeſſe, quo inclita Gens Polonica ad propria commoda revocata, in ſœculo hoc perſecutionem abhorrente feliciter unita, & ſub Rege, tantis animi dotibus & virtutibus inſigni vivens, conſiliis amicorum aures præbere benignas haud recuſabit. Sacra hinc Boruſſiæ Regis Majeſtas præcipua Diſſidentium Deſideria Sacræ Regiæ Majeſtati & Sereniſſimæ Reipublicæ Polonicæ in præſentibus Comitiis congregatæ exponere haud dubitat.

1) Ut

Nayiaſnieyſzy Krol Imść Pruſki, naſladuiąc chwalebny w tym punkćie Przodkow ſwoich Przykład, łączy śię czaſow dziśiayſzych z Nayiaſnieyſzą Imperatorową Imćią Roſſyiſką y z inſzymi Potencyami, rownymi będąc z Niemiz pobudzony Sentymentami, dopomnienia śię Sprawiedliwośći u Rzptey Polſkiey względem ućiemiężonych Grekow y Dyſſydentow.

Ieſt Nay. Krol Imść Pruſki przez Traktat Oliwſki do tego autoryzowany Kroku, bo Traktatu tegoż Dom Brandeburgſki był Stroną Kontraktuiącą y gwarantuiącą, nie dozwalaiąc mu tenże Sam Traktat, zapatrywać śię dłużey na to oboiętnie, aby Dyſſydenći daley, w ſprawiedliwych ſwych byli ukracani Prawach.

Związki Sojuſzu wiecznego, Przyiazni ſzczerey, y Samſiedztwa dobrego, ktore Nay. Krola Imśći Pruſkiego z Rzptą Polſką iednoczą, y ktorych na przeſzłey Elekcyi nie zawodne dał dowody, pobudzaią Nay. Krola Imśći Pruſkiego do tey Nadziei, że zacny Narod Polſki zważywſzy właſny ſwoy Intereſs, żyiąc w Wieku oświeconym, będąc w nayſzczęśliwſzey Iednośći y pod Rządem Krola przednich Talentow Swiatłem śię dyſtyngwuiącego, wyſłucha ſprawiedliwie y procz wſzelkiey Prewencyi Skargi Wſpoł Braći ſwoich, y prawdziwych Przyiacioł ſwych ſzczerey Rady.

Te powody tak ſą mocne y dolegliwe, że Nay. Krol Imść Pruſki procz dalſzego rozmyſłu, Nay. Krolowi Imśći y Rzptey Polſkiey na teraznieyſzym zgromadzoney Seymie, nayprzyncypalnieyſze Żądania, ktore od Dyſſydentow gruntownie formowanymi zdać śię mogą, przedkłada; y ktore w tych śię zawieraią punktach.

Imo Azeby

1) Ut Diffidentibus Ecclefiæ & Scholæ poft Pacem Olivenfem contra jus eis ereptæ, reftituantur, & ut liberum eis fit, incendio vel ævo deletas reparare, vel exftruere, nec non ut novas in proprio territorio vel ubicunque Communitas Diffidentium aut Græcorum commoratur, ædificare poffint.

2) Ut ipfis integrum fit, eligendi Miniftros Ecclefiæ & Scholæ Magiftros, qui libere Conciones habeant, Sacramenta adminiftrent, funera ducant, nec Catholicorum Clericis Jura certa folvant, ut cœmeteriis, Campanis & omnibus, quæ ad publicum & liberum Religionis exercitium pertinent uti queant.

3) Ne Seminaria Diffidentium & Græcorum Leffnæ, Mohilovie &c. exiftentia, ullo modo turbentur.

4) Ut caufæ Ecclefiafticæ Diffidentium non nifi coram Dicafteriis Sæcularibus tractentur.

5) Ne inter diverfæ Religionis perfonas inhibeantur Matrimonia.

6) Ut Art. IV. Inftrumenti Confœderationis de Anno 1716. tollatur, & de concedendis muneribus atque beneficiis Regni, æqua & Legibus ac inftitutis confentanea ratione, pactum cum Diffidentibus ineatur. Hæc petita Potentiffimus Boruſſorum Rex eo confidentius in medium proferre fuftinet, quo magis ad normam æquitatis naturalis, Legum & inftitutorum Regni Polonici nec non & utilitatis atque principiorum regiminis liberæ Gentis funt accommodata; commendat ergo fingula feriæ attentioni Sereniffimi Regis & Reipublicæ Polonorum de meliori, ut in his Comitiis firma lege ftabiliantur.

Hoc

1mo Azeby Kościoły y Szkoły ktore prawnie Dyffydentom należą a nieprawnie fą odebrane, ofobliwie po Zawarciu Pokoju w Oliwie, Onymze przywrocone były: Azeby przefzkody nie mieli do wyftawienia czyli Reparacyi tych, ktore przez Pożar Ogniowy, albo Starość Budynku nadruinowane; tudźefz aby Wolność mieli budowania y nowych na fwoich gruntach lub na wfzelkim mieyfcu na ktorym śię Zgromadzenia Dyffydentfkie y Greckie znayduią.

2do Azeby Dyffydenći y Grekowie mogli obierać fobie Pafterżow y Nauczyćielow Szkolnych, z ktorych pierwśi azeby wolność mieli Adminiftrowania Sakramentow, dawania Slubow, Odprawiania Pogrzebow oprocz iakiey dla Proboſzczow Katholickich za to daniny: Aby im wolno było mieć Cmentarze, Dzwony, y generalnie to wfzyftko, co do Zwyczaju wolnego y publicznego należeć może Religii Wykonywania.

3tio Azeby Seminaria Dyffydentfkie y Greckie w Lefznie y w Mohilowie nie były inkwietowane.

4to Aby Sprawy Duchowne Dyffydentow y Grekow tylko do Jurisdykcyi Swieckich należały.

5to Aby nie było wolno zabraniać Małżenftwa miedzy Ofobami rozniącey śię Religii.

6to Azeby Artykuł IV. Konfederacyi roku 1716. był znieśiony y aby z Dyffydentami y Grekami fpofobem ugodzić śię fprawiedliwym, o Część tę, ktorą według Konftytucyi y Zwyczaju dawnieyfzego w Pozytkach y Urzędach Oyczyftych mieć powinni.

Wfzyftkie

Hoc ut fiat, Sacra Boruſſiæ Regis Majeſtas enixe optat & deſiderat, tam ex rationibus jam allatis, quam quia hac in re verſatur caſus fœderis aretiſſimi, quod ei cum Potentiſſima Ruſſorum Imperatrice intercedit. Sunt hæc quæ Subſcriptus Potentiſſimo Polonorum Regi & Ser. Reip. juſſu Regis Sui exponere debuit, rogans, velint ea non niſi tamquam novum ſpecimen Sinceræ mentis & prolixæ, qua erga Poloniam fertur Majeſtas Sua, voluntatis accipere.

Wſzyſtkie te Ządania, tak śię z naturalną Słuſznoſcią, Prawami y Zwyczajami Rzpttey Polſkiey, tędzieſz z prawdziwym Jey Intereſſem y z fundamentem wolnego zgadzaią śię Rządu, ze Nay. Krol Imść Pruſki baczy bydz rzeczą potrzebną, Zalecenia onychze iako naywaznieyſzey I. K. Mci y Rzptey Polſkiey Baczności, azeby na Seymie teraznieyſzym ſpoſobem niezwruſzonym uchwalone y uſtanowione były.

Nay. Krol Imść Pruſki iako naytkliwiey do tego intereſſować śię będzie, tak dla w zwyż wyrazonych racyi, iako y z konſekwencyi ściſłego z Nay. Imperatorową Imćią Sojuſzu, z ktorą w zupełnym w tey Sprawie poſtępować będzie Ziednoczeniu.

Y to ieſt, co nizey wyrazonemu imieniem Krola y Pana ſwego, I. K. Mci y Rzpttey Polſkiey oświadczyć nakazano, upewniaiąc ze Nay. Krol Imść Pruſki inſzego w Kroku ſwoim nie zamierza Celu, tylko a zeby ſzczerey ſwey Przyiazni, y Gorliwośći ku pozytkom Rzpttey, ſwieze dał dowody.

2

